

[Formanden]

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

13) Tredje behandling af lovforslag nr. L 171:

Forslag til lov om ændring af lov om ændring af forskellige skattelove. (Forlængelse af dele af skibsværftsaftalen).

Af Nyrup Rasmussen (S) og Sonja Albrink (CD) m.fl.

(Fremsat 20/12 91. Første behandling 19/2 92. Betænkning 27/2 92. Anden behandling 12/3 92).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget

vedtoges med 120 stemmer (S, KF, V, SF, FP, CD og KRF); 5 (RV) stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

14) Tredje behandling af lovforslag nr. L 55:

Forslag til lov om ophævelse af lov om butikstid. (Afskaffelse af lukkeloven).

Af Pia Kjærsgaard (FP) m.fl.

(Fremsat 22/10 91. Første behandling 29/11 91. Betænkning 20/2 92. Anden behandling 12/3 92).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget

forkastedes, idet 7 (FP) stemte for, 112 (S, KF, V, SF, CD, RV og KRF) imod.

Den næste sag på dagsordenen var:

15) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 77:

Forslag til folketingsbeslutning om uafhængig vurdering af forslag til traktat om Den Europæiske Union.

Af Gade (SF) m.fl.

(Fremsat 10/3 92).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):**

Regeringen kan ikke tiltræde SF's forslag, og jeg skal begrunde det ganske kort.

Selve det grundlæggende spørgsmål om at afgive suverænitet til Fællesskabet tog vi stilling til i 1972. Det var her, det helt afgørende skridt blev taget, og man sagde, at for at bevare suverænitet kan det være nødvendigt at afgive suverænitet. Og ved at afgive suverænitet samtidig med, at andre medlemslande også gør det, opnår vi jo meget mere indflydelse på vores egen skæbne.

I unionstraktatens tilfælde er der tale om et samarbejde om en lang række problemer, som den enkelte nationalstat ikke selv kan løse, og derfor er det nødvendigt at indgå i et samarbejde. Herved vinder det internationale samfund som helhed suverænitet, fordi det bliver sat i stand til at løse problemer, som medlemslandene ikke kan løse hver for sig, og det er jo netop den erfaring, vi har gjort. I Fællesskabet kan man opnå resultater, som tilmed kan have effekt på global basis; Fællesskabet er altså et nødvendigt praktisk værktøj til et videregående internationalt samarbejde.

I det lovforslag, regeringen har fremsat om Danmarks tiltrædelse af unionstraktaten, og som vi skal behandle senere i dag, er det ganske klart afgrænset, på hvilke områder vi afgiver suverænitet; det er udtømmende præciseret i lovforslagets § 2. Suverænitetsafgivelsen er altså nøje afgrænset til, hvad unionstraktaten går ud på, og det, vi forpligter os til, er det, der befinder sig inden for den nuværende

[Udenrigsministeren]

unionstraktats rammer, hverken mere eller mindre.

Spørgsmålet om suverænitetsafgivelse er jo også grundigt gennemarbejdet i Justitsministeriets omfattende notat, som jeg lagde frem for Markedsudvalget den 4. marts. Justitsministeriets notat konkluderer, at en grundlovsændring ikke kommer på tale. Til gengæld er det nødvendigt at benytte grundlovens § 20, og det er efter min mening en fuldt tilstrækkelig konstatering. Der er altså ingen grund til at sætte et stort apparat i gang for at finde ud af, om der skulle være flere punkter end dem, Justitsministeriet peger på, som nødvendiggør brugen af § 20.

I øvrigt går jeg da ud fra, at alle, der har lyst til at ytre sig i den offentlige debat, vil gøre det i den kommende tid, og det gælder selvsagt også jurister, der interesserer sig for de statsretlige finesser.

Jeg vil gerne vende tilbage til udgangspunktet. Det helt centrale punkt er, at det ikke er ved spidsfindig paragraffortolkning, man skal finde ud af, hvad udviklingen kan føre til i fremtidens Europa. Hvis vi vil have indflydelse, må vi gå ind i samarbejdet på grundlag af unionstraktaten, og hermed har vi de bedste muligheder for at sikre os selv medindflydelse i det område, vi lever i; det er det, det handler om. Det kommer vi tilbage til senere på dagen, når vi skal foretage første behandling af regeringens lovforslag.

Bjørn Westh (S):

Socialdemokratiet finder, at regeringen unødigt længe ventede med at foretage en juridisk vurdering af traktatteksterne i forhold til grundloven. Allerede før mødet i Maastricht påpegede Socialdemokratiet, at de forslag, der sandsynligvis ville blive udfaldet af regeringskonferencerne, ville indebære suverænitetsafgivelse. Regeringen afviste længe dette, hvilket vi beklager, for det ville have været ønskeligt, at de sandsynlige konsekvenser af traktatteksterne i relation til grundloven på et så tidligt tidspunkt som muligt kunne indgå i den offentlige debat.

Regeringen har nu med notatet vedrørende de statsretlige spørgsmål ved Danmarks tiltrædelse af traktaten om Den Europæiske Union, som Markedsudvalget modtog den 4. marts, gjort rede for sin holdning. Det fremgår heraf,

at regeringen nu må erkende, at der er tale om suverænitetsafgivelse på flere punkter, og at bestemmelserne i grundlovens § 20 derfor skal anvendes i forbindelse med Danmarks eventuelle tiltrædelse af traktaten.

Socialdemokratiet finder, at Justitsministeriets notat er et grundigt arbejde. Vi vil dog alligevel opfordre offentligheden, ikke mindst den juridiske ekspertise, til at gennemgå traktatforslagene og Justitsministeriets notat for at vurdere, om alle aspekter i henhold til grundloven er blevet tilstrækkeligt belyst. De tilkendegivelser, der måtte komme, vil indgå i Socialdemokratiets videre overvejelser og vurderinger.

Socialdemokratiet er klar over, at der blandt jurister kan være forskellige opfattelser af traktatforslagets forhold til grundloven, og at der ikke kan gives et matematisk klart svar herpå inden for ethvert af de områder, traktaten omhandler. Enhver vurdering af denne karakter vil indeholde et element af skøn. Hvorvidt traktatforslaget kræver ændringer af grundloven, kan ikke afgøres af en afstemning mellem alle landets jurister eller af såkaldt uafhængige jurister. Det er til syvende og sidst regeringens og Folketingets ansvar.

Socialdemokratiet kan på den baggrund ikke støtte beslutningsforslag nr. B 77. Der er for Socialdemokratiet ikke tvivl om, at grundlovens § 20 skal anvendes i forbindelse med Danmarks tiltrædelse af traktaten om Den Europæiske Union. Danmark afgiver på bestemte, begrænsede områder suverænitet. Til gengæld vinder Danmark større indflydelse på en lang række områder, der i fremtiden vil være afgørende for Danmark.

Grove (KF):

I Det Konservative Folkeparti finder vi, at det notat, vi har fået fra Justitsministeriet, og som er tilsendt Markedsudvalget, grundigt gennemgår hele denne problemstilling, og derfor kan vi ikke støtte dette beslutningsforslag.

Charlotte Antonsen (V):

Venstre kan ikke tilslutte sig SF's beslutningsforslag. Vi mener faktisk, at der er tale om en desavouering af det danske embedsværk, når man nu ønsker, at Folketinget skal bestille sin egen undersøgelse om suverænitetsspørgsmålene. Jeg synes, at vi i stedet skal glæde os over de uvildige og upolitiske danske embedsmænd.

[Charlotte Antonsen]

På den anden side må man jo så sige, at der er alle muligheder for, at eksperter kan lave alle de suverænitetundersøgelser, de ønsker, for retten til fri forskning på de højere læreanstalter giver rigelige muligheder for at gennemarbejde unionstraktaten.

Det er vigtigt for Venstre, at vi i stedet koncentrerer os om indholdet af Den Europæiske Union. Al den snakken udenom tyder på frygt for en egentlig diskussion om indholdet af traktaten.

Annette Just (FP):

Man kan blive helt rørt, når man hører den lovprisning af alle disse uvildige jurister, der er ansat i Justitsministeriet, navnlig når man ser, hvad det så er for et fint notat, vi har fået den 4. marts. Der står bl.a. – hvis man når så langt – på side 38, at ændringer i artikel 1-3 og artikel 3 A vil kunne tænkes at bevirke en vis udvidelse af EF's beføjelser, og man fortsætter:

»Når dette sammenholdes med, at det ikke er ganske utvivlsomt, i hvilket omfang den gældende EØF-traktat giver hjemmel til at udfærdige retsakter på flere af de nye områder i artikel 3 og 3 A, er det Justitsministeriets sammenfattende vurdering, at man i den foreliggende situation bør anvende proceduren i grundlovens § 20.«

Så langt, så godt – indtil man giver sig til at læse, hvad der reelt står i artikel 3 og 3 A. Der står altså, at de ting, som vil komme ind under EF-unionen og derved flertalsafgørelser, er det sociale og arbejdsmæssige område, herunder en europæisk socialfond, styrkelse af den økonomiske og sociale samhørighed, indførelse af en miljøpolitik osv. Listen er i virkeligheden uendelig, fordi næsten alt kan puttes ind under de tyve områder, der er indføjet bare i artikel 3.

Er der dog ingen, der kan se, at det er nødvendigt, at vi får nogle reelt uvildige til at se på, hvor meget suverænitet vi afgiver? Jeg medgiver, at regeringen har sagt, at vi vil holde folkeafstemningen efter § 20, men vi giver ikke reel oplysning til borgerne, hvis vi ikke siger, hvor meget der herefter kommer under Bruxelles' kommando.

Duetoft (CD):

I CD har vi aldrig været bange for oplysning om EF og heller ikke for vurderinger af, hvad der foregår i EF. Vi mener faktisk, at EF er så

godt, at det godt kan tåle en grundig undersøgelse. Vi er derfor enige i formålet med SF's forslag i den forstand, at vi gerne vil have så mange vurderinger og så meget information ud om dette her som overhovedet muligt; men vi tror ikke på, at man vil undgå en kæmpelang diskussion om, hvem der er uvildige jurister.

For det første mener vi altså, at det arbejde, der er gjort fra Justitsministeriets side, er godt, og dernæst er vi ret sikre på, at udvælgelsen af nogle såkaldt uvildige jurister vil blive ét stort slagsmål, der vil vare helt fra nu af og frem til folkeafstemningen, med et evigt skænderi om, hvorvidt den ene gruppe eller den anden gruppe skulle være hørt.

Derfor kan vi ikke medvirke til beslutningsforslag nr. B 77, men da vi stadig væk er tilhængere af, at der kommer så meget information og så mange vurderinger frem som muligt, vil vi da godt opfordre til, at man f.eks. bruger nogle af de oplysningspenge, vi i Markedsudvalget har vedtaget at bruge, på den slags oplysning fra nogle organisationers side. Vi synes da også, at partier, som ønsker det, kan bruge nogle af deres midler til at inddrage ekspertise og lave de undersøgelser. Det er udmærket, hvis man gør det på den måde.

Men at regeringen skulle til at lave en sådan uvildig undersøgelse, tror vi ikke på. Vi tror, at regeringen tror på det juridiske grundlag, der ligger i Justitsministeriets redegørelse, og derfor vil det være meget svært bagefter at gå ud og sige: Vi skal for resten have nogle jurister, som måske siger noget andet.

Vi kan altså ikke medvirke til SF's forslag. Vi vil gerne medvirke til diskussionen om alle disse ting, men den model, som SF har valgt, kan vi ikke støtte.

Niels Helveg Petersen (RV):

For Folketinget og offentligheden foreligger der til hjælp ved vurderingen af unionstraktaterne Justitsministeriets omfattende notat. Det er min vurdering – og den er jo også kommet til udtryk fra den fremmeste sagkundskab på statsrettens område – at Justitsministeriets notat er god, ordentlig og nærende jura. Det er en udmærket redegørelse for unionstraktatens forhold til §§ 19 og 20 i den danske grundlov.

Det er ikke ensbetydende med, at der ikke kan stilles supplerende og uddybende spørgsmål. Det kan der, og jeg har selv en række

[Niels Helveg Petersen]

spørgsmål af supplerende og uddybende art, som jeg ønsker at stille i Markedsudvalget til belysning af enkeltheder i Justitsministeriets notat.

Jeg kan altså ikke på forhånd tilslutte mig SF's forslag, men jeg vil da ikke helt afskære mig fra, at der under den videre behandling kan opstå nogle spørgsmål, som fortjener også at blive belyst fra anden side end Justitsministeriets. Det må den videre behandling i Markedsudvalget vise os.

Jeg har lyst til at gøre den bemærkning, at suverænitetsoverladelsen i henhold til grundlovens § 20 jo er en helt formel overladelse af suverænitet. Vi er i den lidt mærkelige situation, at nogle af de beføjelser, der som følge af unionstraktaten overlades til mellemfolkelige myndigheder, slet ikke er de væsentligste forpligtelser, som Danmark påtager sig. Det rent formelle overladelsesbegreb i grundlovens § 20 dækker jo ikke det, der politisk set er de tungeste forpligtelser, som vi påtager os med disse unionstraktater.

Jeg synes, det er meget vigtigt at prøve at gøre det klart i den offentlige debat, at de forpligtelser, som følger af målsætningerne for det økonomiske og monetære samarbejde og målsætningerne for det udenrigs- og sikkerhedspolitiske samarbejde, jo er langt mere vidtgående end den formelt juridiske overladelse af suverænitet f.eks. på visumområdet, og hvad det nu kan være.

Jeg vil gerne nævne – men ikke fordi jeg ønsker egentlig at føre diskussionen her – at der især er to områder, hvor jeg synes at vi i det videre arbejde skal interessere os for juraen: dels spørgsmålet om forholdet til unionstraktatens artikel 235, dels og især spørgsmålet, om det er fornuftigt og i øvrigt juridisk holdbart allerede nu at overføre beføjelser, der vedrører tredje fase af Den Økonomiske og Monetære Union. Jeg mener, man kan sætte spørgsmålstegn ved, både om det er klogt at gøre det nu, og om det er hensigtsmæssigt at gøre det nu, da vi jo har forpligtet os til på et senere tidspunkt, hvis der bliver tale om indtræden i tredje fase, at holde en fornyet folkeafstemning.

Hvilke hensyn taler i virkeligheden for at vælge den fremgangsmåde? Ja, Justitsministeriets notat anfører kort og lakonisk, at en række hensyn, herunder hensyn af retsteknisk art, taler for, at man nu træffer denne beslutning.

Hvad er det for en række hensyn? Det har man ikke redegjort for fra regeringens side, og det bliver regeringen i hvert fald nødt til, inden vi kan vurdere klogskaben i den fremgangsmåde, der følges på dette punkt.

Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg ønsker, at vi får så megen information som muligt om følgerne af en tilslutning til Den Europæiske Union. Jeg synes, Justitsministeriet har leveret et dygtigt notat, og jeg har læst det med interesse, men jeg synes da kun, det kunne være flot, hvis en række andre statsretskyndige gav deres vurdering. Jeg kunne da godt tænke mig, at vi kunne finde en sådan løsning, at nogle af de oplysningsmidler, vi har stillet til rådighed, også kunne bruges til dem, der måske skulle købes fri nogle dage for at udarbejde et notat. Det kunne være en rigtig vej frem.

Sådan som SF har formuleret forslaget om uafhængige juridiske eksperter, kan det være lidt svært at afgøre, hvem der er uafhængige juridiske eksperter. Vi måtte da hellere gøre det sådan, at en række kyndige får mulighed for at komme med deres bud på, hvad der ligger i suverænitetsafgivelsen, så vi kan vurdere ikke alene Justitsministeriets, men også andres vurderinger. Det synes jeg der er perspektiv i. I stedet for ét bidrag kunne vi måske så have 3 eller 5 bidrag, når nogen vil stille spørgsmål til eller kommentere det, Justitsministeriet har lagt frem.

Denne mangfoldighed af information synes jeg er vejen frem, men sådan som SF snævert har udformet det, synes jeg ikke, det er nær så perspektivrigt, som det kunne have været. Selve ideen – at vi får så mange vurderinger som overhovedet muligt, så vi har det bedst mulige beslutningsgrundlag – finder vi imidlertid er den rigtige vej frem, og vi kan eventuelt drøfte under udvalgsarbejdet, om vi kan finde en farbar vej, men ikke lige den her skitserede model.

Gade (SF):

Jeg skal takke ordføreren for Fremskridtspartiet, som jeg forstod støttede forslaget, og i øvrigt også hr. Niels Helveg Petersen, som formulerede det sådan, at han ikke ville afvise, at enkelte områder under behandling af dette forslag kom under en procedure som anvist her

[Gade]

med at anmode om at få udtalelser fra eksperter, der er uafhængige af regeringen. Hr. Kofod-Svendsens formulering om at være venligt indstillet over for ideen havde jeg sværere ved at placere på en konkret positivliste, men det må vi jo se på undervejs i behandlingen af forslaget om Den Europæiske Union.

Nogle ordførere har været inde på, at vi kunne bruge oplysningsmidlerne. Det er ikke det, dette her handler om. Grundtanken i forslaget er, at Folketinget ved siden af det arbejde, som justitsministeren har lavet og vil lave i processen, til sin egen rådgivning ved sin endelige beslutning på dette punkt rådfører sig med ekspertudtalelser fra folk, der ikke er ansat i Justitsministeriet. Det er det, der ligger i begrebet uafhængige eksperter, og det har vi også beskrevet i forslaget.

Jeg vil godt sige om det notat, som justitsministeren har fremstillet, at vi i SF synes, at det er et grundigt notat, og at man udmærket kan arbejde på grundlag af det, men netop fordi vi nu har et grundigt notat, rejser det også en række spørgsmål og pålægger dermed også os i Folketinget et ansvar for, at vi under behandlingen af traktaten om Den Europæiske Union får fastlagt, i hvor stort omfang der er tale om suverænitetssafgivelse.

Jeg mener, at i hvert fald 3 spørgsmål rejser sig, også i forlængelse af den offentlige debat, som er i gang, f.eks. med det interview, der har været i dagbladet Information. Der rejser sig det spørgsmål, som jeg synes mangler at blive belyst, om der kunne være tale om en direkte grundlovsændring i forbindelse med, at samarbejdet ikke længere defineres som et økonomisk samarbejde, men nu som et bredt samarbejde, i sammenhæng med, at man har gummiparagraffen, altså muligheden for at inddrage nye områder. Den sammenkobling stiller faktisk det spørgsmål, om der er tale om noget, der er mere vidtgående end det, som udenrigsministeren sagde vi tog stilling til i 1972.

Dér forstod jeg overhovedet ikke udenrigsministerens tale, og jeg tror, det må være en lapsus fra Udenrigsministeriet – det kan i hvert fald ikke være tjekket med Justitsministeriet – at udenrigsministeren lægger op til, at det foregik i 1972, for netop her er et afgørende bud. Der står faktisk også i Justitsministeriets notat, at det, at man går fra, at samarbejdet har været defineret som et økonomisk samarbejde, til, at

det nu bliver defineret som et bredt samarbejde, skaber en ny situation i forhold til udvidelse til områder, der ikke i dag er nævnt i traktaten.

Det område mener jeg vi trænger til at få belyst, og jeg kan ikke forstå, at man ikke synes, det ville være spændende også for os i Folketinget at få vurderinger fra uafhængige eksperter, der har tid til det og kan udarbejde et papir, mens vi arbejder i udvalget.

I forhold til justitsministerens notat har vi studset over betragtningerne om fælles mønt og forskellen mellem sedler og mønter. Det er i hvert fald et område, som vi har lidt svært ved at forstå at Justitsministeriet har svaret endegyldigt på. Det mener vi ikke at der kan være tale om. Vi mener, det er meget mere omfattende, end Justitsministeriet har lagt op til.

Vi mener, at hele spørgsmålet om suverænitetssafgivelse ved inddragelse af nye områder er vurderet alt for overfladisk. Her har jeg bemærket, at statsretseksperter har udtalt, at de ikke mener, at det grundlag, vi har arbejdet med siden udenrigsministerens notat fra 1985, er tilfredsstillende. Dette notat dannede grundlag for den vejledende folkeafstemning i 1986, og det er altså det, de drager i tvivl også i denne her sammenhæng.

Hvorfor nu interessere sig for Justitsministeriets vurderinger af, hvorvidt man skal bruge grundlovens § 20, når Justitsministeriet siger, at man er villig til at bruge grundlovens § 20? Det synes jeg vi har en forpligtelse til helt uafhængigt af resten af diskussionen om traktaten om Den Europæiske Union. Jeg mener, at det er os i Folketinget, der har ansvaret for den afgrænsning, vi foretager. Inddragelsen af juridiske eksperter var ikke fra vores side noget med, at de juridiske eksperter fik ansvaret; det er os, der har ansvaret.

Men her står vi så som Folketing og skal tage stilling til, om vi mener, at vi er godt klædt på og er helt enige i det, Justitsministeriet har skrevet, eller vi ikke er helt sikre på det. Vi er ikke helt sikre i SF, og det er det, der ligger bag, at vi fortsat arbejder for at få dette forslag vedtaget, og at vi under udvalgsarbejdet med traktaten vil arbejde for at formulere konkrete projekter, som vi vil bede om uafhængige eksperters vurdering af. Vi mener, at der er et behov for, at vi gør vores arbejde grundigt.

[Gade]

Hvis traktaten bliver vedtaget – og det er der jo flertal for her i salen, det ved vi allerede – ja, så kommer vi jo i den situation, at der skal stemmes igen senere i dette årti, og da er det ikke ligegyldigt, hvordan man har defineret grundlovens suverænitetssafgivelse i forhold til § 20. Diskussionen om, hvorvidt man skal bruge grundlovens § 20, er ikke bare sådan en sikkerhedssele; det er afgørende, at man får defineret og også politisk prøver at blive enig om, hvor disse afgivelser af suverænitet ligger.

Min sidste betragtning skal så gå på, at jeg håber, at den tankegang, der ligger bag hr. Niels Helveg Petersens formulering, at han ikke vil afvise, at vi under udvalgsarbejdet kan komme i en situation, hvor vi må stille disse spørgsmål også til uafhængige eksperter, og at det kan komme til at indgå i Folketingets drøftelser og som bilag i vores arbejde, kan nyde fremme i løbet af vores drøftelser.

Jeg kan godt se, at vores forslag, som det ligger nu, ikke kan vedtages. Jeg håber, at de partier, der har afvist forslaget, når de får tænkt sig om, kan se, at det vil være både fornuftigt og rigtigt, at vi på enkelte områder, som vi definerer, får indkaldt udtalelser fra folk, der ikke er ansat i Justitsministeriet. Jeg mener, diskussionen fortjener det, også fordi hele den store diskussion om ændring af grundloven jo er blevet afvist af alle. Der er i hvert fald i SF stadig en betydelig tvivl, som vi mener bør belyses, inden Folketinget tager den endelige beslutning om traktaten.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Markedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

16) Første behandling af lovforslag nr. L 240:

Forslag til lov om ændring af lov om Danmarks tiltrædelse af De Europæiske Fællesskaber m.v. (Danmarks tiltrædelse af traktaten om Den Europæiske Union).

Af udenrigsministeren (Ellemann-Jensen).

(Fremsat 10/3 92).

Formanden:

Jeg skal efter ønske fastsætte en taletid for ordførere i første omgang til 20 minutter.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ivar Nørgaard (S):

Videbegærligheden om, hvad det er, man skal tage stilling til den 2. juni, er stor. Det forslag til lov om ændring af lov om Danmarks tiltrædelse af De Europæiske Fællesskaber, som jeg står med i hånden, er i typografisk nedsat form blevet sendt ud til samtlige biblioteker og posthuse til udlevering, og der har været storm på posthusene og bibliotekerne, så det er blevet en bestseller.

Men frustrationen har været stor hos dem, der i videbegærlighed har kastet sig over produktet. Jeg har fået et hav af henvendelser – og det går jeg ud fra at de fleste af kollegaerne her i folketings salen har fået – om, hvordan man kan sende sådan noget ud uden yderligere forklaringer.

Regeringen havde faktisk haft en mulighed for at afbøde noget af den frustration på forhånd, hvis regeringen havde gjort noget mere ud af bemærkningerne til lovforslaget, for i bemærkningerne forsøger regeringen at redegøre for, hvad traktaten egentlig indeholder. Jeg medgiver, at det er en meget vanskelig opgave at gøre det objektivt, og jeg vil også gerne lykønske regeringens embedsmænd med, at det, de her har meddelt, er objektivt; men kunststykket består i at give flere og grundigere oplysninger, uden at det bliver tendentiøst, og det har man altså opgivet.

I de tryksager, der er kommet i den seneste tid, har man tre forskellige typer af forklaringer på, hvad traktaten indeholder. Der er kommet én fra Notat, altså fra Folkebevægelsen mod EF, én fra Europabevægelsen sammen med CO Metal og Industrirådet og én fra Europa-parlamentets Informationskontor, og læ-